

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Гарчиг

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
Төслийн нэр: Ноос ноолуур самнах үйлдвэр төсөл.....	3
Төсөл хэрэгжүүлэгч:	3
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	3
Төслийн байршил:	3
1.3. Төслийн танилцуулга	4
1.4. Төслийн хүчин чадал	5
1.6. Төслийн дэд бүтэц.....	6
1.8. Хог хаягдал	9
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ . ТӨСЛИЙН БОЛЗОШГҮЙ БОЛОН ГОЛ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	12
2.1 Төслийн болзошгүй нөлөөлөл	12
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БҮРЭЛДЭХҮҮН ТУС БҮРЭЭР СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ.....	13
3.1. Агаарын чанар	13
3.2. Газрын гадарга, хөрсний элэгдэл, эвдрэл	13
3.3. Унд-ахуйн усны чанартай холбоотой авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд	13
3.4. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах	13
3.5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах.....	14
3.6. Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах	14
3.7. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах	14
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	16
Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	Error! Bookmark not defined.
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ	Error! Bookmark not defined.
Ногоон байгууламж байгуулах төлөвлөгөө /ургамлан нөмрөг хамгаалах	21
ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	26

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

- Зураг 1. Байршлын зураг
- Зураг 2. Самнах үйлдвэрийн байрлал
- Зураг 3. Цахилгаан хангамж
- Зураг 4. Уурын зуух
- Зураг 5. Галаас урьдчилан сэргийлэх самбар болон аюулгүй ажиллагааны самбар
- Зураг 6. Худгийн байршил
- Зураг 7. Үйлдвэрийн ариун цэврийн өрөө
- Зураг 8. Бохир соруулах машин

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Зураг 9. Бохир соруулдаг худаг

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Самнах үйлдвэрийн талбайн солбилцол.....	3
Хүснэгт 2. Түүхий эдийн хэрэгцээ, татан авалт	5
Хүснэгт 3. Үйлдвэрийн хүчин чадал	5
Хүснэгт 4. Төслийн ажилчдын унд ахуйн усны тооцоо.....	8
Хүснэгт 5. Ногоон байгууламжийн услалт	8
Хүснэгт 6. Гүний худгийн товч мэдээлэл	8
Хүснэгт 7. Төслийн байршил, шийдэл, төлөвлөлт, хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон болзошгүй нөлөөллийн магадлах жагсаалт	12

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн нэр: Ноос ноолуур самнах үйлдвэр төсөл

Төсөл хэрэгжүүлэгч: Хувийн хөрөнгө оруулалттай “Вүүл ворлд И Кэй Эс” ХХК, Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011819375, Регистрийн дугаар: 2607514, Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээний дугаар 000321414 “Янмал” ХХК-ийн Улаанбаатар хотын Сүхбаатар дүүргийн засаг даргын 2017 оны 07 сарын 04 өдрийн А/225 тоот шийдвэрийг үндэслэн, нэгж талбарын 18649325287353 дугаар бүхий 2744м² газрыг түрээслэн үйл ажиллагаагаа явуулдаг.

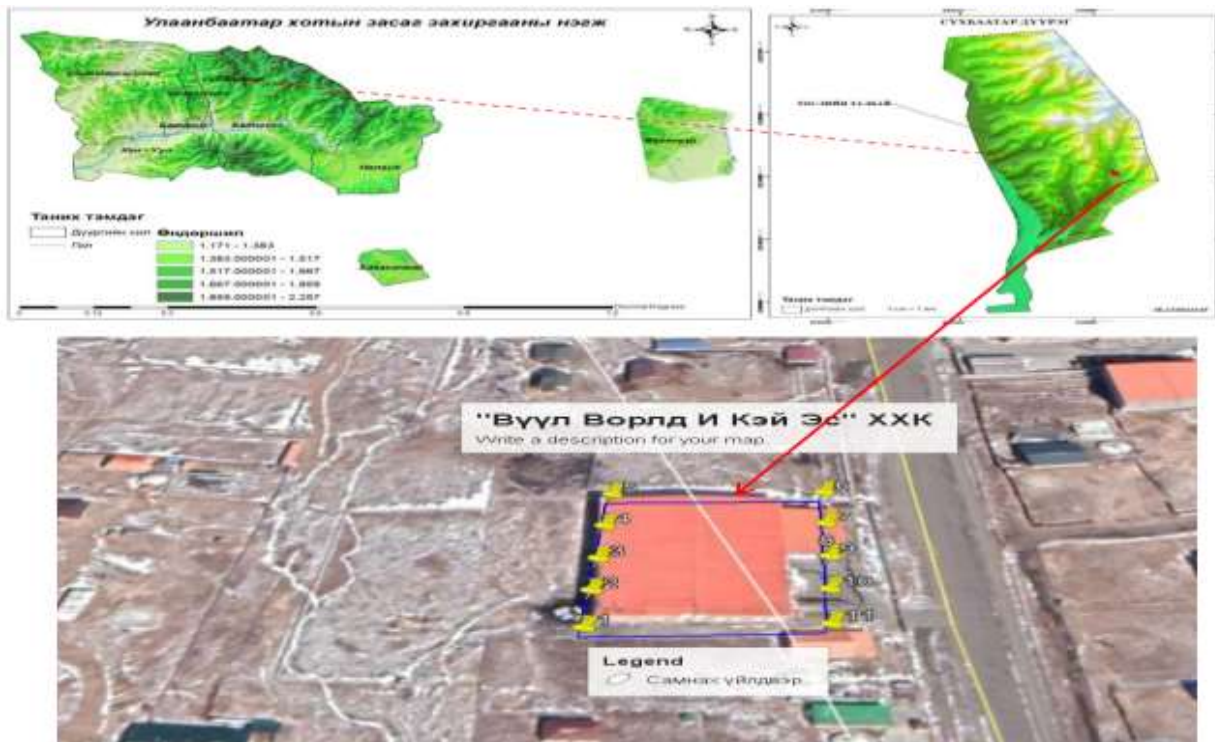
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар 20-р хороо, сэлбэ 10-1019 тоот.
Утас: 88111555, 99807702, Захирал Э.Дамдин

Төслийн байршил:

“Вүүл ворлд И Кей Эс” ХХК-ний “Ноос ноолуур самнах үйлдвэр” төсөл нь Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн 20-р хорооны нутагт, “Янмал” ХХК-ийн эзэмшлийн 2744м² талбайг түрээслэн үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Хүснэгт 1. Самнах үйлдвэрийн талбайн солбилцол

Д/д	Уртраг			Өргөрөг		
	Градус	Минут	Секунд	Градус	Минут	Секунд
1	107	0	6.91	48	2	40.45
2	107	0	6.99	48	2	40.96
3	107	0	7.07	48	2	41.42
4	107	0	7.15	48	2	41.92
5	107	0	7.24	48	2	42.43
6	107	0	9.37	48	2	42.37
7	107	0	9.31	48	2	41.87
8	107	0	9.27	48	2	41.37
9	107	0	9.25	48	2	41.37
10	107	0	9.19	48	2	40.9
11	107	0	9.13	48	2	40.43

Зураг 1. Байршлын зураг

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Зураг 2. Самнах үйлдвэрийн байрлал

1.3. Төслийн танилцуулга

“Вүүл Ворлд И Кэй Эс ” ХХК нь 2020 онд анх байгуулагдсан. Хуримтлуулсан мэдлэг, туршлагадаа тулгуурлан ноос ноолуурын салбарт түүхий ноос, ноолуур бэлтгэн нийлүүлэлт, ангилан ялгах, самнах анхан шатны боловсруулалт, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг эхлүүлсэн ба эдүгээ 1 жил тасралтгүй ноос ноолуур самнах үйл ажиллагаагаа амжилттай явуулж байгаа үндэсний үйлдвэрлэл эрхлэгч 100% дотоодын хөрөнгө оруулалттай компани юм. 2020 онд үйл ажиллагаагаа эхлэхдээ Сүхбаатар дүүрэгт үйлдвэрийн зориулалттай барилга байгууламжыг орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр тоноглоглон самнах үйлдвэрийг ажиллуулж эхэлсэн. Тус компани нь 2021 онд “Янмал” ХХК-ны Сүхбаатар дүүргийн 20-р хороонд байрлах ноос, ноолуурын самнах үйлдвэрийг түрээсийн гэрээтэйгээр , түүхий ноос, ноолуурын өөрийн сүлжээтэй давуу байдлыг үүсгэж, нэмүү өртөг шингээсэн ноос, ноолуурын самнах үйлдвэрлэлд үйл ажиллагаагаа өргөжүүлж орсон.

Технологийн процесс

1. Агуулахад хадгалах	Чанарын шаардлага хангасан түүхий эдийг зориулалтын агуулахад буулган хадгалаана.
2. Ангилан ялгах	Агуулахад буусан түүхий эдийг технологийн шаардлагын дагуу харах, мэдрэх эрхтний тусламжтайгаар байгалийн болон хиймэл гэрэлтүүлэгтэй орчинд 3-4 төрлөөр ангилан ялгаж хураана.
3. Угаалга /гэрээт компаниар/	Ангилсан түүхий эдийг тээвэрлэн гэрээт компанид хүлээлгэн өгнө. Технологийн дагуу ангилан ялгагдсан бохир түүхий эдийг хог, өтөг бууц, тослог, зунгаг зэргээс салгаж угаана.
4. Неон гэрэлд ялгах	Угаасан ноос,ноолуурыг неон гэрэлд харж мяндас болон бусад синтетик болон механик хольциос ялгана.
5. Бутлах	Задлагдаагүй холиог бүрэн задлах, ноолуур хялгасны ширхэгтийг нэгэн чигт жигдлэх үүрэгтэй.
6. Чийглэх	Технологийн чийг авахуулах өрөөнд 24 цаг амраана.

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

7. Самнах	Үйлдвэрлэлийн орчны чийг, температурыг стандартын түвшинд барьж угаасан ноос, ноолуурын байгалийн хогт хольц, хялгасыг ялгаж самнана.
8. Пресслэх	Самнасан ноос, ноолуурыг стандарт хэмжээгээр шахаж пресслэн агуулахад хурааж дотоодын болон олон улсын зах зээл гаргахад бэлэн болгоно.

1.4. Төслийн хүчин чадал

“Вүүл Ворлд И Кэй Эс ” ХХК-ны үйлдвэрийн цогцолбор нь бараа бүтээгдэхүүний агуулах, үйлдвэрийн байр, оффисын байр, ноолуурын тоног төхөөрөмжүүд, ноолуурын чанар шалгах лаборатори, өөрийн эзэмшлийн автомашин зэрэг материаллаг баазтай үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Ноолуур самнах үйлдвэр нь БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн А186 болон А187, А188, FN150 маркийн 129 ширхэг машин болон пресслэх аппарат зэрэг үндсэн тоног төхөөрөмжтэй, жилийн 45 000 тонн самнасан ноос, ноолуур гаргах хүчин чадалтай. 40 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажиллана. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь жилд 3 төрлийн химийн бодис ашиглана.

Хүснэгт 2. Түүхий эдийн хэрэгцээ, татан авалт

№	Түүхий эдийн жагсаалт	Химийн нэршил	CAS дугаар	Химийн томьёо	Худалдан авах газар	Сав баглаа боодол	Хүссэн хэмжээ Жил/ тн
1	Натрийн гидроксид	Sodium hydrate	1310-73-2	NaOH	Хэрроу ХХК	Хуванцар сав	0,003
2	Хлорт кальци	Calcium chloride	10043-52-4	CaCl ₂			0,002
3	Этилийн эфир	Ether, diethyl ether	10043-52-4	C ₃ H ₇ OC ₂ H ₅			5л

Хүснэгт 3. Үйлдвэрийн хүчин чадал

Үйлдвэрлэлийн хүчин чадал						
Үйлдвэрийн хүчин чадлыг бид дараах байдлаар тооцож байна. Үйлдвэр нэг ээлжиндээ 24 цагаар нийт 3 ээлжээр ажиллах бөгөөд нийт 45 ажилтантайгаар үйл ажиллагаагаа төлөвлөж байна.						
Үзүүлэлт	12 цагт /кг/	Хоногт /кг/	7 хоногт /кг/	Сард /кг/	Улиралд /кг/	жилд /тн/
Хамгийн бага үзүүлэлт	200	400	2800	12000	36000	
/Чанарын дундаж түүхий эдээр/						
Хамгийн их үзүүлэлт	300	600	4200	18000	54000	
/Чанарын дундаж түүхий эдээр/						
Дундажаар - БОЛОМЖИТ	250	500	3500	15000	45000	45,000
Үйлдвэрлэлийн хэмжээ /кг-р/						
Д/д	Үзүүлэлтүүд	Зах зээл	Үйлдвэрлэлд эзэлх хувь		Үйлдвэрлэлийн хэмжээ кг-р	
					2021 он	
		Хүчин чадлын ашиглалт			100%	
		12 сар ажиллана			12сар	
		Өдрийн гарцын норм			45,000	
		Самнасан ноос, ноолуур дундажаар /тн-кг/			45,000	
1	I өнгө	Гадаад/Дотоод	3%	1,350.00		
2	II өнгө	Гадаад/Дотоод	74%	33,300.00		
3	IV өнгө	Гадаад/Дотоод	23%	10,350.00		
		Нийт дүн			45,000.00	

1.5. Төслийн дэд бүтэц

“Вүүл ворлд И Кей Эс” ХХК-ийн үйлдвэр нь Улаанбаатар хотын Сүхбаатар дүүргийн 20-р хорооны нутаг дэвсгэрт оршиж байгаа бөгөөд засмал замаар холбогдсон, 380Вт-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамд холбогдсон, халуун болон хүйтэн усны сүлжээнд холбогдсон, дэд бүтэц сайтай газар байна.

Цахилгаан эрчим хүч - Нийслэл хотын төвийн шугам сүлжээнд холбосон. Ноос ноолуур самнах үйлдвэр нь цахилгаан эрчим хүчийг үйлдвэрийн гадна дотор гэрэлтүүлэг, агааржуулалт, холбооны ахуйн хэрэглээнд ашиглана.

Зураг 3. Цахилгаан хангамж

Дулаан хангамж: “Дакон дор” маркын хатуу түлшний бага оврын халаалтын зуух ашигладаг.

Зураг 4. Уурын зуурх

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Зураг 5. Галаас урьдчилан сэргийлэх самбар болон аюулгүй ажиллагааны самбар

Унд ахуйн хэрэглээний цэвэр ус. Гүний худгаас унд ахуйн хэрэгцээгээ хангана.

Цэвэр ус – Ажилчдын унд ахуйн хэрэглээний цэвэр усыг өөрийн хашаан доторх гүний худгаас хангана. Төсөлд нийт 45 хүн ажиллана. Нэг хүний ус хэрэглээний норм хоногт ахуйн хэрэгцээнд 50 л ус хэрэглэнэ гэж тооцоход хоногт 2,25 м³ жилд 663,7 м³ ус ашиглахаар байна. (*- *БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалын 12 дугаар хавсралт* –“Орон сууц, нийтийн байр, гэр хорооллын усны норм”, *Төвлөрсөн ус хангамж, ариутгах татуургын төвлөрсөн системд холбогдоогүй орон сууц – 50 л/хоног/хүн*) 14 дүгээр хавсралт нийтийн болон ахуйн үйлчилгээний газруудын ус хэрэглээний норм- 1Гкал дулаан 2,0м³

Хүснэгт 4. Төслийн ажилчдын унд ахуйн усны тооцоо

Усны хэрэглээний төрөл	Төслийн хугацаа, хон/жил	Норм	Хүний тоо	Ус хэрэглээ	
				м ³ /хон	м ³ /жил
Унд-Ахуйн	295	50л/хон/хүн	45	2,25	663,7
Бага оврын уурын зуух	210	1Гкал 2.0м ³		0.0016	0.336

Усны эргэлтэндээ сард 50л ус нэмдэг. 210 хоног ажиллахад 350л ус хэрэглэнэ.

Ногоон байгууламжийн усалгаа: Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны 07 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/301 дугаар тушаалын 13 дугаар хавсралт “Зүлэгжүүлэлт, зам талбайн усны норм” Цэцэрлэг зүлэг, ногоо услах 4,0м³

Хүснэгт 5. Ногоон байгууламжийн усалт

Усны хэрэглээний төрөл	Усалгаа жил/хоног	Норм	Талбайн хэмжээ м ²	Ус хэрэглээ	
				м ³ /хон	м ³ /жил
Ногоон байгууламжийн усалгаа	19	4,0л	743	3,0	54,4

Самнах үйлдвэрүүдийн усны норм тооцоог хийв. Тус үйлдвэрд ашиглагдах ахуйн нийт усны хэмжээ нь жилд 663,7 м³ хэмжээтэй байна. Ногоон байгууламжийн нийт усны хэмжээ 54,4м³ ус ашиглахаар байна. Бага оврын зуухыг ашиглах хугацаанд 0,336м³ ус хэрэглэх ба нийт жилд 718,4м³ ус хэрэглэнэ. Хоног нийт усны хэрэглээ 5,25м³ ус ашиглана.

Хүснэгт 6. Гүний худгийн товч мэдээлэл

№	Үйлдвэрийн нэр	Ундрага л/с	Гүн, м	Координат	
				Өргөрөг	Уртраг
1	Самнах үйлдвэр	0,9	78	48° 02'40.51"N	107°00'07.71"E

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Вүүл ворлд И Кей Эс” ХХК-ийн төслийн талбай дотор 1 гүний худаг байрлана. Уг гүний худагас унд ахуйн хэрэгцээнд усыг авч ашигладаг.

Самнах үйлдвэр нь 78 м гүнтэй, ус ашиглалтын усны ундарга 0,9л/с 1 худагтай, хоногт хэрэглэж болох усны хэмжээ нь 77,76м³ бол тус төсөл нь хоногт 5,25м³ ус ашиглах ба тус худаг нь усны хэрэгцээг хангалттай хангаж байна.

Зураг 6. Худгийн байршил

1.6. Хог хаягдал

Хатуу, шингэн хог хаягдал нь хүн ам, үйлдвэрлэлд хэрэгцээт газрын нөөцийг багасгах, хөрс, ус, агаарыг хорт бодис, хүнд металл, нян вирусээр бохирдуулагч гол эх үүсвэр болдог. Хатуу хог хаягдал нь удаан задарч бодисын эргэлтэд аажмаар орох ба задрах хугацаа нь удаан байдаг учраас байгаль орчинд хор хөнөөлтэй.

Төслийн үйл ажиллагааны явцад гарах хог хаягдал нь ахуйн болон технологийн үйл ажиллагаанаас үүснэ. Хэлбэрээр нь:

1. Хатуу
2. Шингэн
3. Хийн гэж ангилна.

Хатуу хог хаягдал

Хатуу хог хаягдлын менежментийн үндсэн зарчим нь эх үүсвэрийг хязгаарлах, хаягдлыг тусгайлсан горимын дагуу байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй хэлбэрээр цуглуулах, хог хаягдлыг богино хугацаанд зайлуулан, орчныг цэвэрлэх зэрэг арга хэмжээнд тулгуурлана.

Ахуйн гаралтай хатуу хог хаягдал: Тус төслөөс гарах ахуйн гаралтай хатуу хог хаягдлын эх үүсвэр нь ажилчдын хэрэглээ, хоол бэлтгэлийн явц байх болно. Хатуу хог хаягдлын дийлэнх хувийг сав баглаа боодол эзэлнэ.

Байгууламжийн үйл ажиллагаанаас доорх нэр төрлийн хатуу хог хаягдал гарна.

- Хүнсний зүйлсийн сав, баглаа боодол

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

- Бие засах газрын хаягдал
- Ундааны сав, лааз
- Хоолны үлдэгдэл

Тус төсөлд 1 хүнээс өдөрт дунджаар 0,3 кг хог хаягдал үүсдэг гэдгийг тооцвол үйлдвэрийн хувьд өдөрт 45 хүн ажиллаж, хоногт үүсэх ахуйн гаралтай хог хаягдлын хэмжээ нь 13,5 кг, сард 405 кг гарах ба үүнийгээ тусгай зориулалтын тагтай саванд хадгалж байгаад СБДүүргийн ТҮК–тэй гэрээтэйгээр хамтран ажиллаж байна.

Технологийн хаягдал: Төслийн технологийн үйл ажиллагаанаас хатуу хаягдал гарахгүй бөгөөд зөвхөн ахуйн гаралтай хатуу хог хаягдал гарна. Химийн бодисын сав баглааны бүрэн бүтэн байдалд байнгын хяналт тавин ажиллах нөхцөлд технологийн хатуу хаягдал гарахгүй болно. Бүтээгдэхүүний сав, баглаа, боодол зэргийг устгах, хадгалахдаа “Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай” хуулийн 14.1-т заасны дагуу 2017 оны 5 сарын 12-ны өдрийн “Хог хаягдлын тухай” хуулийн, Аюултай хог хаягдал хадгалах, устгах тогтоомжийн дагуу гэрээт компанитай хамтарч ажиллана.

Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хатуу болон аюултай хог хаягдлыг мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулж сард нэг удаа тээвэрлүүлдэг.

Шингэн хаягдал: Технологийн үйл ажиллагаанаас шингэн хаягдал гарахгүй бөгөөд зөвхөн ахуйн гаралтай шингэн хаягдал бага хэмжээгээр гарна. Үйлдвэр нь ариун цэврийн өрөөнүүдтэй. Үйлдвэрээс гарах шингэн хог хаягдлыг соруулж Улаанбаатар хотын нэгдсэн цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлдэг.

Зураг 7. Үйлдвэрийн ариун цэврийн өрөө

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Зураг 8. Бохир соруулах машин

Зураг 9. Бохир соруулдаг худаг

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

**ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ . ТӨСЛИЙН БОЛЗОШГҮЙ БОЛОН ГОЛ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН
ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ**

2.1 Төслийн болзошгүй нөлөөлөл

Энэхүү үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед байгаль орчны төлөв байдал, орон нутгийн нийгэм эдийн засагт нөлөөлж болох нөлөөллүүдийн хэлбэр, тэр нь эргэж нөлөөлөх, буцалтгүй нөлөөлөх эсэхийг болон гол нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа, түүний эрчимшил зэргийг тодруулахын тулд магадлан жагсаах аргыг хэрэглэв. Энэ арга нь үйл ажиллагаа явуулах үед тухайн нөлөөлөл байгаа эсэх дээр тулгуурладаг бөгөөд хэрэв нөлөөлөл байвал “х”-ээр тэмдэглэдэг.

2.1.1 Төслийн байршил, шийдэлтэй холбоотой болзошгүй нөлөөлөл

Үйлдвэрийн байршлын сонголтыг оновчтой хийсэн гэж үзэж болно. Учир нь энэхүү объект нь Сүхбаатар дүүргийн 20-р хороонд байрладаг. “Вүүл ворлд И Кей Эс” ХХК-ийн үйлдвэрийн байршил, шийдэл, төлөвлөлттэй холбогдсон байгаль орчны болзошгүй нөлөөллийн магадлах жагсаалтыг үзүүлээ. Уг объектын байршлын улмаас хүн ам, хүрээлэн буй орчинд төслийн үйл ажилгаанаас үзүүлж буй нөлөөллийн радиус харьцангуй бага юм. Нөлөөллийн зэрэглэлээр үзэхэд 5 нь бага, 2 нь дунд ба 2 нь их нөлөөлөлтэй байна.

Иймд үйлдвэрийн байршил, шийдэл, төлөвлөлт болон хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон болзошгүй нөлөөлөл бараг байхгүй гэж үзэж болно.

Хүснэгт 7. Төслийн байршил, шийдэл, төлөвлөлт, хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон болзошгүй нөлөөллийн магадлах жагсаалт

Байгаль орчны асуудлууд	Нөлөөлөл байхгүй	Гол үр дагавар		
		Бага	Дунд	Их
1. Төслийн байршилтай холбоотой байгаль орчны асуудал				
Усан хангамж, ус хэрэглээний асуудлаар өөр байгууллагын үйл ажиллагаатай зөрчилдөх		х		
2. Төслийн шийдэл, төлөвлөгөөтэй холбоотой байгаль орчны асуудал				
Болзошгүй осол, мэргэжлийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх болон ажилтнуудыг гал түймрээс хамгаалах асуудал хир зэрэг төлөвлөгдсөн				х
Технологийн үйл ажиллагааны үед ус, агаар, хөрс бохирдох, хатуу хог хаягдал болон их дуу чимээ гарах		х		
Тусгай анхаарал тавих шаардлагатай хорт хий, тоос, утаа гардаг эсэх		х		
3. Төсөл хэрэгжүүлэх үеийн байгаль орчны асуудал				
Төслийн үйл ажиллагааны болон ашиглалтын чанарын талаарх төлөвлөгөө, санхүүжилт хир зэрэг бодитой, шаардлага хангасан эсэх				х
Мэргэжлээс шалтгаалах өвчин болон аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөө, санхүүжилт бодитой эсэх			х	
Хөрсний эвдрэл элэгдлийг бууруулах, орчныг тохижуулах асуудал төлөвлөгөөнд хэрхэн тусгагдсан (хөрсжүүлэх, ургамал тарих, зүлэгжүүлэх, талбайн усалгаа)		х		
Шуурхай хяналтын үеийн хугацаа, санхүүгийн зардал тусгагдсан эсэх		х		
Төслийг хэрэгжүүлэх үеийн инженерийн болон санхүүгийн боломжийн талаарх асуудал			х	
Нийт сөрөг нөлөөлөл БАГА байна				

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БҮРЭЛДЭХҮҮН ТУС БҮРЭЭР СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

3.1. Агаарын чанар

- ✓ Хог хаягдал шатаахыг хориглож ажиллах
- ✓ Тээврийн хэрэгслийг асаалттай орхихгүй байх
- ✓ Ажлын байранд агааржуулалтыг 3-4 цаг тутам хийж байхаар орчин үеийн дэвшилтэт агааржуулалтын системийг сонгон авах
- ✓ Ажлын байранд таазны сэнс тавих, дотоод агаарыг чийгшүүлэх арга хэмжээ /нойтон цэвэрлэгээ гэх мэт / тогтмол авч хэрэгжүүлэх
- ✓ Ажилтан, ажиллагсад амны хаалт тогтмол хэрэглэж хэвших

3.2. Газрын гадарга, хөрсний элэгдэл, эвдрэл

Хөрсний нөөцийг хамгаалах нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ нь ургамал, усны нөөцийг хамгаалах үйл ажиллагаатай нягт уялдаатай юм. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллах нь зүйтэй.

- Хатуу хог хаягдлын зориулалтын цэг байгуулах
- Нөлөөлөлд өртөөгүй талбайд мод бут тарьж цэцэрлэгжүүлэх
- Хатуу хучилттай хийгдсэнээс бусад нөлөөлөлд өртсөн сул талбайн хөрсийг

сийрүүлэн шимт хөрсөөр 20 см хүртэл зузаантай хучилт хийж ургамалжуулах.

Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах чиглэлээр дээрх зөвлөмжүүдэд тулгуурлан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө болон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр боловсруулагдсан тул төсөл хэрэгжүүлэх хугацаандаа тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг дээрх хөтөлбөр төлөвлөгөөтэй уялдуулан боловсруулж, БОАЖЯ-аар батлуулан мөрдөж ажиллах шаардлагатай.

3.3. Унд-ахуйн усны чанартай холбоотой авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд

- Унд ахуйн зориулалттай ус нь халдварт болон нутагшмал өвчин тархах аюулгүй, физик үзүүлэлт, химийн найрлагаараа хор нөлөөгүй, мэдрэгдэх чанараараа харшлахгүй байхнөхцлийг хангасан байх ёстой. Усны чанарын найрлага нь “MNS 900-2005. стандартын шаардлагыг хангасан байх
- Усны тоолууртай болох ашиглалтын гэрээг дүүргийн ЗДТГ болон бусад холбогдох байгууллагатай хийж баталгаажуулах, төлбөрийг цаг тухай бүр төсвийн дансанд оруулах
- Ундны ус хадгалах, нөөцлөх, хэмнэлттэй зарцуулах зорилгоор цэвэр ус нөөцлүүрийн сав ашиглах.
- Ус ашиглалтыг багасгах, бохир уснаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах зорилгоор бага оврын цэвэрлэх байгууламж барих

3.4. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Усны нөөц болон чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар дараах зөвлөмжийг өгч байна.

- ✚ Газрын доорх усыг бохирдуулагч эх үүсвэр нь хөрсний бохирдол юм. Хөрсөн дээр асгарсан, гоожсон, шатах, тослох материал түүний үе давхаргуудад шүүрэн нэвчиж газрын доорх усыг бохирдуулна. Нөгөө талаар бороо хурын ус чийг, хөрсөнд бий болсон дээрх бохирдлуудыг цааш дамжихад ихээхэн нөлөөлөлтэй байдаг тул нэн түрүүнд хөрсийг шатах, тослох материалаар бохирдохоос хамгаалах, бохирдсон нөхцөлд нэн даруй арга хэмжээ авч байх хэрэгтэй.
- ✚ Усны үр ашигтай хэрэглээг эрхэмлэх, бохир усыг бага оврын цэвэрлэх төхөөрөмжөөр цэвэрлэн технологи болон тоосжилт дарах, ногоон байгууламжийн усалгаанд эргүүлэн

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

- ❖ ашиглах, усны тоолуур суурилуулах, үр ашиггүй зарцуулалтыг багасгах, хяналт тавих
- ❖ Ус ашиглах дүгнэлт, гэрээг байгуулан усыг ашиглах,
- ❖ Үйлдвэрийн болон ахуйн бохир ус дамжуулах шугам сүлжээний ашиглалтанд байнга хяналт тавьж, гэмтэж, эвдрэх, элэгдэх цоорохоос урьдчилан сэргийлэх
- ❖ Хур бороо, үерийн уснаас хамгаалах суваг, далан байгуулах замаар үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсгэж болзошгүй бохирдуулах нөлөөллийг бууруулах
- ❖ Өөрийн ашиглалтын талбай дахь болон эргэн тойрны хог хаягдлыг цэвэрлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулж, нутгийн удирдлага, иргэдтэй хамтран ажиллана.
- ❖ Үйлдвэрийн технологийн ус хэрэглээний нормыг тогтоож, усыг үр ашигтай зарцуулах, хэрэглээнээс гарсан усыг эргүүлэн ашиглах боломжийг судлаж, хэрэгжүүлэх
- ❖ Тоног төхөөрөмжийг угааж цэвэрлэхэд ариутгагч бодис, усыг оновчтой ашиглах;
- ❖ Усны хэрэглээг дараах аргаар бууруулах:
- ❖ Тоног төхөөрөмжийг угааж цэвэрлэхэд өндөр даралттай, хэмжээ багатай хоолойг ашиглах;
- ❖ Автоматаар хаагдах крант хэрэглэх;
- ❖ Хаягдал усны урсгалыг тусгаарлах зэрэг орно.

3.5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

- ❖ Хөрс хуулах, ургамлан нөмрөг талхлах газрыг аль болохоор бууруулах арга хэмжээ авч ажиллах
- ❖ Үйлдвэрийн эдэлбэрийн ашиглалтгүй хэсгийн сул чөлөөтэй хөрсөн гадаргууг ургамалжуулж ногоон бүс байгуулах

3.6. Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

- ❖ Түүхий эд түр цуглуулах талбайд элээ, хэрээ, хээрийн ба оронгийн бор шувуу болон элдэв идэшт шувууд, ялангуяа ялаа, шавж олшрох нь янз бүрийн өвчин эмгэг, халдвар тараах нөхцөл бүрдэж болзошгүй. Иймд тухайлбал түүхий эд түр буулгах талбай болон хадгалах агуулахад ариун цэвэр, эрүүл ахуй, халдвар судлалын шаардлагад нийцүүлэн ажиллах
- ❖ Мөн Элдэв халдварт өвчин тараах хэрээ, жунгаа гэх мэт шувуудыг хэт олшрохоос урьдчилан сэргийлж ил задгай хог хаягдал, хоол хүнсний үлдэгдэл хаяхгүй байх. Төсөл хэрэгжих орчинд хогийн цэг дээр амьтан тэжээл хайж ирэх, орогнох, үүрлэх нөхцөл үүсгэхгүй байх, ахуйн ба үйлдвэрлэлийн хог хаягдлаас амьтан хордох явдлаас сэргийлэх

3.7. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Төслөөс нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд:

- ❖ Аюулгүй ажиллагаа, хөдөлмөр хамгааллын дүрмийг баримтлах
- ❖ Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт жилд 2 удаа хамруулах
- ❖ Техник, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдалд байнгын хяналт тавих
- ❖ Ажилчдын ажлын байрны аюулгүй орчныг бүрдүүлэх, хүнд хортой нөхцөлд ажиллагсдад нэмэгдэл цалин, урамшуулал олгох мөн хор тайлах бүтээгдэхүүнээр хангах
- ❖ Нийт ажилтнуудыг урьдчилсан ба хугацаат үзлэг шинжилгээнд хамруулж мэргэжлийн байгууллагаар ажил мэргэжлийн тодорхойлолт хийлгэх
- ❖ Хөдөлмөр эрхлэлтийн явцад гарч болзошгүй аюул осол, бэртэл гэмтэл, ердийн болон мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эруул ахуйн менежментийн систем нэвтрүүлэх төлөвлөгөө боловсруулан үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж ажиллах
- ❖ “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эруул ахуй тухай” хуулийн 31.2-т “Шинээр ажлын байр бий болгох болон ажлын байрны үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чиглэл өөрчлөгдөх бүрт, химийн хорт болон аюултай бодис агуулсан түүхий эд, материал ашиглаж үйл ажиллагаа

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

явуулж байгаа бол жилд нэгээс доошгүй удаа ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээг хийлгэнэ” гэсэн заалтын дагуу хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгүүлж байх.

- ✚ Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал хариуцсан орон тооны ажилтанг томилон, ажлын байрны тодорхойлолт, хөдөлмөрийн гэрээнд ажлын чиг үүргийг тодорхой тусган баталгаажуулах
- ✚ Нийт ажилтнуудыг үйлдвэрлэлийн эрсдэлд хүчин зүйлсээс сэргийлэх аюулгүй ажиллах дадал, зан үйлийг эзэмшүүлэх чиглэлийн сургалт, мэдээ мэдээллийг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулах ажлыг жилийн төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлэх
- ✚ Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль”-ийн 15 дугаар зүйлийн 15.1 хэсэгт “Ажил олгогч нь ажилтныг түүний ажлын нөхцөл, ажлын байрны онцлог, чанарын шаардлагад нийцсэн ажлын тусгай хувцас өмд, куртка, комбинезон, малгай, каск, гутал/, хамгаалах хэрэгсэл /маск, хошуувч, нүдний шил, чихэвч, бээлий, доргионоос хамгаалсан бээлий, өндрөөс хамгаалах хэрэгсэл, бэлхэнцэгээр хангаж, тэдгээрийг бүрэн өмсөж хэвшихэд хяналт тавьж ажиллах
- ✚ Ажлын талбарт нүд угаах зориулалтын төхөөрөмж, эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн цэг бий болгож, анхны тусламжийн хайрцаг, эмийн сан байрлуулж шаардлагатай эм, боолтын материалаар тогтмол хангаж ажиллах

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, нөлөөллийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх зорилготой.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө /БОХТ/ нь төлөвлөж буй төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлсэн болно.

Уг БОХТ-г төслийг хэрэгжүүлэгч “Вүүл Ворлд И Кэй Эс ” ХХК-аас заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм.

Байгаль хамгаалах төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүдийн хураангуй бөгөөд жил бүр хянан үзэж, шинэчлэн сайжруулж байх шаардлагатай буюу байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрүүдээс гарч буй үр дүнтэй уялдуулж байх шаардлагатай.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ

Химийн бодисыг хадгалах, ашиглах үйл ажиллагаанаас үзүүлж болох болзошгүй болон голлох нөлөөлөлд химийн бодисын хадгалалт, аюулгүйн ажиллагаа болон ажлын байрны эрүүл ахуйн бичил орчны нөлөөлөх байдал нь голлох нөлөөлөлд хамаарахаар байна.

Иймээс төсөл хэрэгжүүлэгч ажиллагсдын ажиллах орчин, хөдөлмөр хамгаалал, химийн бодисын эрсдлийн менежментийн асуудал дээр гол анхаарлаа хандуулж, 2007 оны 04 дугаар сарын 27–ны өдрийн 151/126/52 дугаар хамтарсан тушаалаар батлагдсан “Химийн хорт болон аюултай бодисыг хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам”, MNS 4585-98. Агаар орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага, MNS 6458:2014. “Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй, Химийн хорт болон аюултай бодис бүтээгдэхүүний агуулах”, БНБД 21-04-05. Барилга байгууламжийн гал унтраах автомат төхөөрөмж, дохиоллын хэрэгсэл, MNS 5566:2005. Аж ахуйн нэгж байгууллагад зайлшгүй байх гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн шаардлага зэрэг стандартуудыг нарийн баримтлан ажиллаж, тухайн бодисын хор аюулгүйн лавлах мэдээлэл (MSDS)-д заагдсаны дагуу химийн бодис бүртэй харьцаж ажиллах шаардлагатай.

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил бүрийн 12 дугаар сард багтаан хүлээн авч дараа оны төлөвлөгөө болон түүнийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө, зардлын хэмжээг Байгаль Орчин, Ногоон хөгжлийн Яаманд хүргүүлэн хянуулж, батлуулах шаардлагатай.

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт төслийн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж байгаа өөрчлөлтийн хянах, шинжилгээ хийх, үр дүнг тайлагнах, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэлбэр, шаардагдах хөрөнгө, зардал, хугацааг тусгасан болно.

Төсөл хэрэгжүүлэгч байгаль орчныг хамгаалах талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийн баталгаа болгон тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээнд шаардагдах зардлынхаа 50-иас доошгүй хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг сум, дүүргийн Засаг даргын дэргэдэх байгаль орчныг хамгаалах тусгай дансанд төвлөрүүлж, төлөвлөгөөний биелэлтийг жил бүр тайлагнана.

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд гарах зардал/төг/

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Тухайн жилийн зардал, (төг)
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2070,0
2	Ногоон байгууламж байгуулах төлөвлөгөө	660,0
3	Дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	-
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	-
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	2000,0
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	670,0
8	Удирдлага зохион байгуулалт	5 360,0
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	346,0
НИЙТ ЗАРДАЛ		11 106.0

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НОЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах багасгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэг жилийн өртөг /Мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах хууль журам стандарт
1. Агаар орчны асуудлаар					
Үйлдвэрийн орчны хөрсний элэгдлээс үүдэлтэй тоосжилт болон химийн бодисын ууршилтын үр дүнд ялгарах хий зэрэг нь агаарын тоосжилт ба бохирдолтыг тодорхой хэмжээгээр нэмэгдүүлэх эх үүсвэр болно.	Агааржуулалтын систем холбох, шүүлтүүр тавих	Үйлдвэрийн орчимд	1000,0	2024	MNS 0012-013:1991. Ажлын байрын агаар. Ажлын байрны агаарын бүс
	Үйлдвэрийн тоосжилт, чимээ шуугиан, чийгшил, гэрэлтүүлэгийн байдлыг сайжруулах		100,0	2024	MNS17.2.3.16-88. ”Хот суурин газрын агаарын чанарыг хянах журам
	Орчны болон ажлын байрын агаарын бохирдлын байдалд шинжилгээ хийлгэх (жилд 1 удаа)		ОХШХ-г тусгасан	2024	УСТ3384-82”. Агаар мандлын сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага
Нийт			1100,0		
2. Дуу чимээ					
Ашиглагдаж буй машин, тоног төхөөрөмжөөс үүссэн дуу чимээ орчны шуугианы түвшнийг нэмэгдүүлнэ.	Машин тоног төхөөрөмжийг дуу шуугиан хамгийн бага тарах нөхцөлтэйгээр байршуулан ашиглах	Үйлдвэрийн газар дотор	200,0	2024	MNS ISO 226:2003 дуу чимээ – хэвийн норм- түвшний хэмжээ MNS 5002:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага
	Ажиллагсдыг дуу шуугианаас хамгаалах хэрэгслээр хангаж хэрэгжүүлэх	Ажиллагсад	40,0	2024	
	Дуу шуугианы хэмжилт (1 цэгт дууны түвшин хэмжигч NL-04 багажаар) хийх,	Үйлдвэрийн дотор, гадна	30,0	2 цэгт жилд 2 удаа	
Нийт			270,0		
3. Хөрсөн бүрхэвчийн асуудлаар					

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НОЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас гарсан ахуйн болон аюултай хог хаягдлыг зориулалтын цэгт төвлөрүүлж графикт хугацаанд ачиж зайлуулахгүй байх зэрэг нь хөрснийг бохирдуулна.	-Бодисыг их хэмжээгээр асгарахаас болгоомжилж үргэлжийн хянуур ажиллах -Асгарсан тохиолдолд MSDS-Д заасны дагуу яаралтай арга хэмжээ авах -Хог хаягдлыг зориулалтын цэгт байрлуулахад хналт тавьж ажиллах	Үйлдвэрийн орчимд	200,0	2024	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Ашиглаж байгаа машин техникийн үйл ажиллагааны улмаас Хөрс элэгдэж эвдрэл орно. Мөн хүн, машины хөдөлгөөний улмаас агуулахын орчмын хөрс элэгдэлд орно.	Төслийн талбайн машин явах бүх газрыг цементлэх	Төслийн талбайд	ҮАЗ	2024	
Нийт			200,0		
4.Газрын доорх усны асуудал					
Гүний ус бохирдох Шатах тосох материал хөрсөнд нэвчиж гүний усанд нөлөөлөх	Худгийг хашаалж эргэн тойрныг нь цементлэх	Худгийн ойр	500,0	2024	-Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, - Усны тухай хууль
Төслийн явцад усыг их хэмжээгээр, замбараагүй хэрэглэсэн тохиолдолд усны нөөцөд шууд нөлөөлөх магадлалтай	Усны нөөц хомсдохоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, Тоолуурын заалтын дагуу ус ашигласаны төлбөрийг төлөх	Төслийн хүрээнд	-	Сар бүр	
Нийт			500,0		
5.Удирдлага зохион байгуулалтын талаар					
Энэхүү тайлангийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах зөвлөмжүүдийг үйл ажиллагаандаа тусгаж хэрэгжүүлэх		Үйлдвэрийн ажилчдад	-	2024	Компаний дотоод журмаар
Гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх дохиоллын систем суурилуулах			200,0	2024	

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Ажиллагсадыг жилд 1 удаа галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сургалт явуулах		250,0	1 удаа	
Химийн бодистой ажиллах аюулгүй ажиллагааны сургалт тогтмол зохиож байх		250,0	1 удаа	
Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах,		40,0 * 40 хүн =160,0	1 удаа	
Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэлээ бүрэн хангах		ҮАЗ	1 удаа	
Ажлын байранд аюулгүйн шүршүүр болон нүд угаах зориулалтын угаалтууртай болгох		ҮАЗ	2024	
Нийт дүн		5 360,0		

Ногоон байгууламж байгуулах төлөвлөгөө /ургамлан нөмрөг хамгаалах/

“Ноос ноолуур самнах үйлдвэрийн” төслийн онцлогоос хамааран ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа Засгийн газрын 2021 оны 350 дугаар тогтоолын хавсралт “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ ажлын хүрээнд төсөл хэрэгжүүлэгчийг үйлдвэрийн орчны ногоон байгууламжыг нэмэгдүүлэх, цэцэрлэгжүүлэлтийг сайжруулах үүднээс мод тарих ажлыг оруулсан. Ногоон байгууламж байгуулах зөвлөмжийг төслийн БОННУ-д тодорхой тусгаж зардлын тооцоог гаргасан ба энэхүү зардлыг төслийн бүтээн байгуулалтын төсөвт суулгаж өгөх нь зүйтэй.

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НОЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө /ургамлан нөмрөг хамгаалах/

Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэг жилийн өртөг /мян.төгрөг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Үйлдвэрийн орчинд, ногоон байгууламж бий болгох	Төв аймгийн Батсүмбэр суманд байрлах /координат: 629832.33 5350330.98/ 000734305 улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаартай 2000 м.кв талбайтай газарт 100ш хайлаас, шинэс тарих	Нийт талбайд 100ш	100ш x 6000₮ = 600.0 ₮	2024	Байгаль орчин, эвдэрсэн газрын техникийн нөхөн сэргээлт. MNS5914:2008; Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрсний хуулалт, хамгаалалт. MNS5916:2008; Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах, техникийн ерөнхий шаардлага. MNS5918:2008;
Ногоон байгууламжинд арчилгаа тордолгоо хийх	Ногоон байгууламжын усалгаа, тайралт, хэлбэржүүлэлт хийх	Төсөл хэрэгжих орчинд	60.0	2024	
Нийт					660,0

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Ангилал	Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын төрөл	Код	Аюулын зэрэглэл	Жилд гарах нийт хэмжээ,	Дахин боловсруулах	Устгах	Хадгалах	Зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийлүүлэх	Хог хаягдал зайлуулахад гарах зардал, мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал
Ахуйн	Хог хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх			760 кг	+	үгүй	Зориулалтын саванд хадгалах	СБД ТҮК 10,0*12=120.0	120.0	Хог хаягдлын тухай хууль
	Ангилан ялгаж тус тусад нь хийх савтай болгох				+	үгүй	Ангилан ялгаж		250.0	

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НОЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Шингэн	Шингэн хог хаягдлаар хөрс, газар доорх ус бохирдож болзошгүй		Хог хаягдалын тухай хуулийн /шинэчилсэн найруулга/ 10.3.6-д ААНБ-нь хөрс бохирдуулагч жорлон байгуулахыг хориглосон тул ЭКО-ОО ашиглах			-	Үгүй	Тогтмол хугацаанд			Хот суурины усан хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль, Хог хаягдлын тухай хууль болон холбогдох журам, заалтууд
			Бохирын цэгийн ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг мэргэжлийн байгууллагаар улирал тутамд гүйцэтгүүлж байх			-	Үгүй	Тогтмол хугацаанд			
Аюултай	Хатуу	Хортой бодисын үлдэгдэл агуулсан эсвэл бохирдсон сав, баглаа боодол	5 01 09*	X	Үүсэх хэмжээг тодорхойлох боломжгүй	+	-	+	-	300.0	
		Шингээгч болон шүүлтүүрийн материал,	5 02 01*	X		-	-	+	1 сард 25000 төг х 12 сар		
Нийт										670.0	

Тайлбар

“X”- хяналттай хог хаягдлыг тэмдэглэгээгээр

“X” гэсэн тэмдэглэгээтэй хог хаягдлыг аюултай хог хаягдалд хамруулах эсэхийг шинжилгээгээр тогтоох ба аюултай шинж чанар үзүүлэгч бүрэлдэхүүнийг босго түвшинтэй тэнцүү болон түүнээс дээш хэмжээгээр агуулж байвал “аюултай” гэж үзнэ.

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НООЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Нэг жилийн өртөг (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Байгалийн давагдашгүй хүчин зүйл болж гал гарах, үйлдвэрийн барилга байгууламж, тоног төхөөрөмж, зам талбай усанд автаж, эвдрэх, улмаар бодис угаагдаж хөрс, гүний ус бохирдуулах эрсдэл үүсэх магадлалтай.	Байгаль хамгаалал, болзошгүй түймрээс урьдчилан сэргийлэх талаар ухуулга, сурталчилгааны самбар хийж байрлуулан, тухай бүрд нь шинэчилж байх	200.0	2024	-
	Галын багаж хэрэгсэл авч ашиглахад бэлэн байдлаар байрлуулах (амьсгалын нэг бүрийн хамгаалалтын аппарат, галын хор, гал унтраагч, усан шүршүүр, гал унтраах хуурай хэрэгсэл, хөөс, нүүрсхүчлийн хий гэх мэт)	200.0	2024	MNS8 5566:2005. Аж ахуйн нэгж байгууллагад зайлшгүй байх гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн шаардлага
	Бодис урвалжуудын хор аюулын зэргийг харуулсан тэмдэг, тэмдэглэгээг монгол тайлбараар дэлгэрэнгүй хийх	ҮАЗ	2024	MNS5029:2011. Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Химийн хорт болон аюултай бодисын шошго, анхааруулах тэмдэг.
	Үерийн хамгаалалтын суваг, шуудуу, далан байгуулах	~1000.0	2024	
Химийн бодис их хэмжээгээр асгарвал аюултай нөхцөл байдал үүснэ.	Ослын үед ашиглах гар болон автомат ажиллагаатай дуут дохиололтой болох	250.0	2024	MNS 6458:2014. “Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй, Химийн хорт болон аюултай бодис бүтээгдэхүүний агуулах”
	Нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл*, хоосон сав, бортого, бортого онгойлгогч, наалддаг шошго, металл юлүүр, хүрз, хогийн шүүр, хориглох тэмдэг болон тууз зэрэг багаж хэрэгсэлийг бэлэн байлгах	350.0	2024	
	Болзошгүй тохиолдлоор химийн бодис асгарсан тохиолдолд хэрэглэх зориулалтын шингээгч, хүнсний сод, хуурай элс, шороо, тогтворжуулагч, үртэс гэх мэт материалуудыг ажлын талбарт бэлэн байлгах	ҮАЗ	2024	Тухайн бодисын хор аюулгүйн лавлах мэдээлэл (M808)
Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал		2000,0		

**“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НОЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

БОМТ-г хэрэгжилтийн нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь (эхний 5 жил)

БОМТ, түүний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх оршин суугчид, оролцогч талууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээний агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
Нийслэлийн БОГазарт		Хяналт, шинжилгээний биелэлтийг тайлагнах	11-р сар	Нийслэлийн БОГ-ын дүгнэлт	Сүхбаатар дүүргийн 20-р хороо
БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-т	-	БОМТ болон Тайланг хүлээн авсан актыг хүргүүлэх	12-р сар		-

Төсөл хэрэгжүүлэх тухайн жилийн төлөвлөгөөний зардалд 11 106,0 мян.төг төлөвлөж өгсөн

ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Тухайн төслийг хэрэгжүүлснээс үүдэн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдал, шинээр үүсэн бий болсон нөхцөл байдалд ажиглалт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг **“орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр”** гэнэ.

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тухайн төслөөс байгаль орчины бүрэлдэхүүн хэсэг /ус, хөрс, ургамал гэх мэт/ тус бүрт гарах бохирдол, аливаа өөрчлөлтийг хянах шинжилгээний арга аргачлал, хяналт шинжилгээ хийх хугацаа, сорьц авах болох хэмжилт хийх цэгийн байршил, баримтлах стандартууд зэргийг тодорхойлно.

Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүссэн сөрөг нөлөөлөл, түүнийг бууруулах үйл ажиллагаа ямар үр дүнтэй байгааг илтгэх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үндэслэлийг боловсруулах, байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг улам боловсронгуй болгох, байгаль орчноо хамгаалах, орон нутгийн захиргаа, хяналтын болон нутгийн оршин суугчдад бодитой мэдээлэл өгөхөд чухал ач холбогдолтой. ОХШХ нь БОХТ-тэйгээ нягт уялдсан бөгөөд байгаль орчныг хамгаалахаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний үр дүнг илэрхийлж, уг авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ үр ашигтай байгаа эсэхэд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдэд юуг анхаарах шаардлагатайг зааж өгнө.

Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай Монгол Улсын хуулиудын дагуу батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг явуулах шаардлагатай.

Тухайн жилд хийсэн хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг жил бүрийн 12 дугаар сарын 1-ний дотор холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллага /Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яам/-д хүргүүлэн хянуулж, дараа оныхоо төлөвлөгөөг батлуулж ажиллах ёстой.

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэх, батлагдсан арга, аргачлалаар дээжлэлт, хэмжилт хийх, холбогдох нарийвчлал, тохиргоог хангасан багаж тоног төхөөрөмжөөр шинжилгээг хийлгэх, үр дүнг шаардагдах нэгжийн системээр гаргах зэрэг бүхий л үйл ажиллагааг “Вүүл ворлд И Кей Эс” ХХК хариуцах болно.

“ВҮҮЛ ВОРЛД И КЭЙ ЭС” ХХК НООС НОЛУУР САМНАХ ҮЙЛДВЭР ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналт шинжилгээ хийх байршил	Хугацаа ба давтамж	Шаардагдах зардал (мян.төгрөг)	Баримтлах арга, аргачлал, стандарт, шаардлагууд
1. Агаарын чанар					
1.1	Агаарын бохирдлын (NO ₂ , SO ₂ , CO, Тоос) шинжилгээ хийлгэж байх	Үйлдвэрийн гадна ба дотоод орчинд	Агаарын найрлага: жил бүрийн 3 сард	Багажийн түрээсийн зардал: 1 багаж 40.0 жилд 1 удаа	MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, MNS 4048:1988 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга MNS 0017-2-5-11:1988 Агаар дахь азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлох фотоколориметрийн арга, MNS 5002:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага MNS ISO 226:2003 Дуу чимээ- хэвийн норм, түвшиний хэмжээ
1.2	Дуу шуугиан, чичиргээ		Жил бүрийн 3 сард	Багажийн түрээсийн зардал: 1 багаж 30.0 жилд 1 удаа	
2. Хөрсний бохирдол					
2.1	Хөрсний морфологи бичиглэл, рН, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент (NO ₃ , P ₂ O ₅ , K ₂ O), хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд, кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайр	Төслийн талбайд 2 цэг сонгох	Жил бүрийн 4,9 сард	2 цэгт х жилд 2 удаа /28.0+33.0/ 1 жилд 244,0 /Хөрсний химийн шинжилгээ 1 дээж -15.0 төг, хүнд металлын шинжилгээ 1 дээж- 25.0 төг/	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, MNS 3309:1991 Хөрс. Хөрсний хялбар уусдаг давсны химийн найрлагыг тодорхойлох арга, MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээнд дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлага MNS ISO 11047:2001 Хөрсний чанар. Хөрсний усан орчны хандмалд кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайрыг тодорхойлох. Дөлний болон цахилгаан дулааны атомын шингээлтийн спектрометрийн арга MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
3. Газрын доорх ус					
3.1	Эрүүл ахуйн	Гүний худгаас	Жил бүр 7 сард	Жилд 1 удаа 32.0төг	
Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлын нэг жилийн нийт зардлын дүн 346,0					

Төсөл хэрэгжүүлэх тухайн жилийн орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт 346,0 мян.төг төлөвлөж өгсөн